

Gela irekia

IKTen bidezko komunikazio sinkronoa euskara-ikasleekin

Aitziber Iturricastillo*

Bideokonferentzia bidez ematen ditugun saioak, WebEx Meetings¹ erabiliz esaterako, edo Skype² baliatuta, urrun, lanpetuta edo haien ordutegia antolatzeko arazoak dituzten ikasleen egoera konpontzeko bidea baino gehiago dira. Irakasleen gaitasun digitalei esker, eskolak emateko modua gaur egunera molda dezakegu, ahaztu gabe aurrez aurreko eskolen osagarri izan daitezkeela. Artikulu honetan, eskola hauen ezauzgarrien, ohiko arazoan, eta irakasleen zereginen eta rolaen azterketa egin ez ezik, geure eskarmentuaren arabera zenbait ondorio ere azalduko ditugu.

1. Esperientzia testuinguratzen

Dagoeneko, teknologia berriak ez dira hain berriak. Ez daude gugandik urrun, eta atea jo gabe sartu dira gurean, baina badirudi kasurik egin nahi ez diegula. Denok dugu on-line ikasi ahal izateko tresnaren bat, baina ohitura handirik ez. Dena den, ohitura hori hartzea ez da hain zaila izango, gero eta errazagoa delako eskura izatea eta, dirudienez, gailu berriak gero eta intuitiboagoak direlako.

---

* aiturricastillo@mondragonlingua.com

¹ <http://www.webex.es/how-to/index.html>

² <http://www.skype.com/es/features/>

Argi dago irakaskuntzan ere eragina duela horrek guztiak, eta jada ohikoa da teknologia berri horiek erabiltzea. Zer ezaugarri dituzte eskola emateko modu berri hauek? Zertarako dira erabilgarriak? Zergatik ez ditugu gehiago erabiltzen? Zeintzuk dira irakasleok behar ditugun gaitasunak eta gure zereginak?

Ez da hain zaila azken galdera honi erantzutea, baina beste kontu bat da horixe egitea. Ikasten hastea ez baita hain erraza. Batetik, gailu digitalak menderatu ahal izateko, guk geuk ekin beharko diogu ikasteari, eta, bestetik, geure rola aldatzen ari dela onartu eta geure zereginak rol horretara moldatu beharko ditugu.

Baina gaitasun digitalak landu egin behar dira, testuingurua zein erremintak egunetik egunera aldatzen direlako, eta, ondorioz, ahalegin handia eskatzen digu egoera horrek; horregatik ibili beharko gara etengabe ikasten eta gure ezagutzak eguneratzen. Hezkuntza iraunkorraren garaian murgilduta gabiltza, *long life-learning* delakoan “*desde una perspectiva educativa, estos cambios están exigiendo a los profesores de forma constante una adaptación difícil y costosa. Es la sociedad del ‘long life-learning’ o del aprendizaje permanente (...)*” (Martínez Sánchez eta Prendes, 2008, 60. or.).

Zereginen aldaketa, aldiz, metodologiaren araberakoa da, eta moldaketa hori egiteak ez du hainbesteko ahaleginik eskatzen. Hala ere, eskolak emateko era digital berriak berekin dakar irakaslearen eta ikaslearen rola argi ez bereiztea. Izan ere, lehen, antonimo gisa ulertzen ziren kontzeptuok: irakaslea zekienaren igorlea zen, eta ikaslea, berriz, jakintza horren hartzailea. Gaur egun, aitzitik, lausotu egin dira mugak.

Los roles perfectamente definidos en los procesos presenciales de comunicación entre docente y discente se difuminan cuando se utilizan los nuevos medios. [...] Anteriormente, el emisor tradicionalmente disponía y distribuía la información; hoy en día no lo hace exclusivamente el profesor. (Martínez Sánchez eta Prendes, 2008, 63. or.)

Baina zergatik edo zertarako ahaleginduko gara aldatzen? Zergatik dira ezberdinak bideokonferentzia bidezko eskolak eta aurrez aurrekoak?

Ez dira hain ezberdinak, baina, batetik, ikasle batzuen egoerari erantzuna emateko modua dira, eta, bestetik, gaur egungo gizarteak berez dituen ezaugarriak kontuan hartzeko bidea.

2. Eskolak, bideokonferentziaz

Bideokonferentzia erabiliz egiten diren eskoletan, banaka edo taldeka antola daitezke ikasleak, aurrez aurrekoetan bezalaxe. Baina urrun, lanpetuta edo haien ordutegia antolatze arazoak dituzten ikasleentzat aproposagoak dira aurrez aurrekoak baino, etxetik edo Internet dagoen edozein lekutatik egin ditzaketelako, euskaltegira etortzeko denbora galdu gabe eta leku batetik bestera joateko denbora aurreztuz.

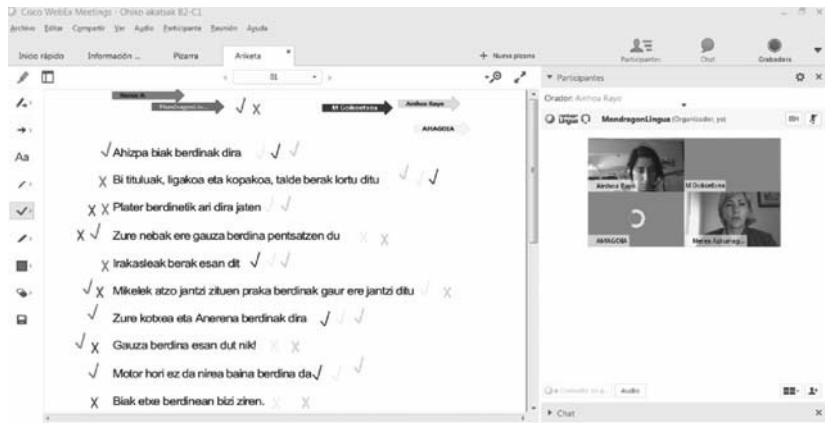
Oso ohikoak dira eskola hauek egiteko behar diren tresnak: ordenagailua, kaskoak, mikrofonoa, web-kamera eta Internet-konexio ona. Hain zuzen, azken honek ematen du arazorik gehien, baina, horrez gain, badira arazo gehiago: esaterako, batzuetan ez da ondo entzuten, ilunegia da irudia edota web-kamera buruz behera egon ohi da edo, besterik gabe, ez dago behar den moduan instalatua. Dena den, arazo hauek guztiak lehenengo saioetan gertatzen dira, eta hirugarren eskolarako konponduta egoten dira gehienetan; batzuetan, informatikarien laguntza ere behar izaten dugu, baina, egia esan, hasierako saio desatsegin horiek aurrera eramanez eta gero, orduan eta errazago izaten da programa horiek erabiltzea.

Wifi konexioak ez dira oso fidagarriak izaten, baina Interneterako konexioa kable bidez edukitzeak ez du saioaren arrakasta bermatzen. Zergatik? Alderdi teknikoa ez delako aldagai bakarra, eta, nire ustez, ez delako garrantzitsuena. Eskola hauetan ere, aurrez aurrekoetan gertatzen den modu berean, irakasleak badu zer esanik, eta argi dut arrakastaren giltza ez duela ematen ez ordenagailuaren indarrak, ez soinu-kalitateak, ezta Wifiaren ahalmenak ere; arrakastaren giltza irakasleak eta ikasleek dute.

Beraz, dagokion garrantzia emango diogu teknologiari, eta ez gaitezen gera teknologiaren alderdi horretan soilik. Ezin dugu ahaztu bideokonferentziak baliatzen ditugun irakasleok, ziurrenik, horretara heldu baino lehen, badugula eskarmentua ohikoagoak diren beste eskoletan, eta eskarmentu horretan oinarritzen gara dakiguna modu berrian azaltzeko; beraz, oraindik horrelako eskolekin hasi ez zaretenak eginda duzue lanaren erdia —agian, hiru laurdena—. Eta, benetan, teknologiaren alderdia menderatzea ez da hain zaila.

Ezaugarri bereizgarriari dagokienez, bideokonferentziek badute berezko ezaugarri bat: ikasle guztiak dokumentu beraren kontra lan egiten dute. Lan-sistema horrek, jakina, informazio aberatsa ematen dio irakasleari: zer ezabatzen duten ikus dezakegu, zalantzak, zuzenketak, eta abiadura ere aztertu dezakegu, argi ikus baitezakegu nork egiten duen lehenengo. Horrez gain, badago ikasleek ahaztu egiten duten beste ezaugarri bat: aurpegira enfokatzeko duen kamara bat dugu, eta, horri esker, urteak daramatzagu ikusten norbaitek zerbait ez dakienean ipintzen duen aurpegia; beraz, aintzat hartzekoa da ikasleek keinuak ikus ditzakegula. Begi bat itxi ala biak asko zabaldu, sudurra zimurtu, gora begiratu... irakasleentzat erraza eta erabilgarria da horrelako keinuak antzematea.

1. irudia:

Ohikoak dira bideokonferentzietan erabiltzen ditugun materialak, betiko ariketak egin daitezke, euskarrira pixkatxo bat moldatuta, noski. Oso erabilgarriak dira betiko *egia ala gezurra* ariketak, baita test-itxurako edozein ariketa ere. Besteak beste, oso baliagarria da ohiko akatsak eta ulermena lantzeko.

Hala ere, badauka aurrez aurreko eskola batean zaila den beste berezitasun bat, aurrez aurreko eskola horretatik ezberdintzen duen ezaugarri bat: ikasleek mementuan bururatzen zaien zerbait edo irakasleak eskatutako zer edo zer partekatzeko aukera. Esaterako, galdetu ea irakurri duten Wikipedian dagoen informazioa edota gaiarekin zerikusia duen albiste bat, eta baten batek aurreko egunean irakurritako berriaren esteka bilatu, eta parteka dezake bai ikasleekin bai irakaslearekin bururatzen zaion uean. Ikaslearen parte hartzea bultzatuz. Gainera, aipaturiko adibide hau, normalean, irakasleak eskatu gabe gauzatzen dute ikasleek, esteka bilatu eta irakasleari baimena partekatzeko eskatuz; horrela gertatu izan zait niri, behintzat, behin baino gehiagotan.

3. Ahozkoa lantzen Skype bidez

Bideokonferentzia ez da konponbidea urrun, lanpetua edo haien ordutegia antolatzeko arazoak dituzten ikasleentzat. Izan ere, Skype programa erabilia egiten ditugun saioek ahozkoa lantzeko oso modu egokia eskaintzen dute. Kamerarik gabe eginez gero, askoz eraginkorragoa izan daiteke, gure ustez, keinurik ezin delako ikusi, eta argi dago keinuek asko laguntzen diotela komunikazioari. Gainera, zuzenketak ikasleen jarduera apurtu gabe bidali ahal izateak hobetu egiten du jariotasuna, entzuteaz gain, txatean idazteko aukera dagoelako. Irakasleak ikasleak esaten duena zuzen dezake, esaten duen mementuan eta ikaslearen jarduna moztu gabe.

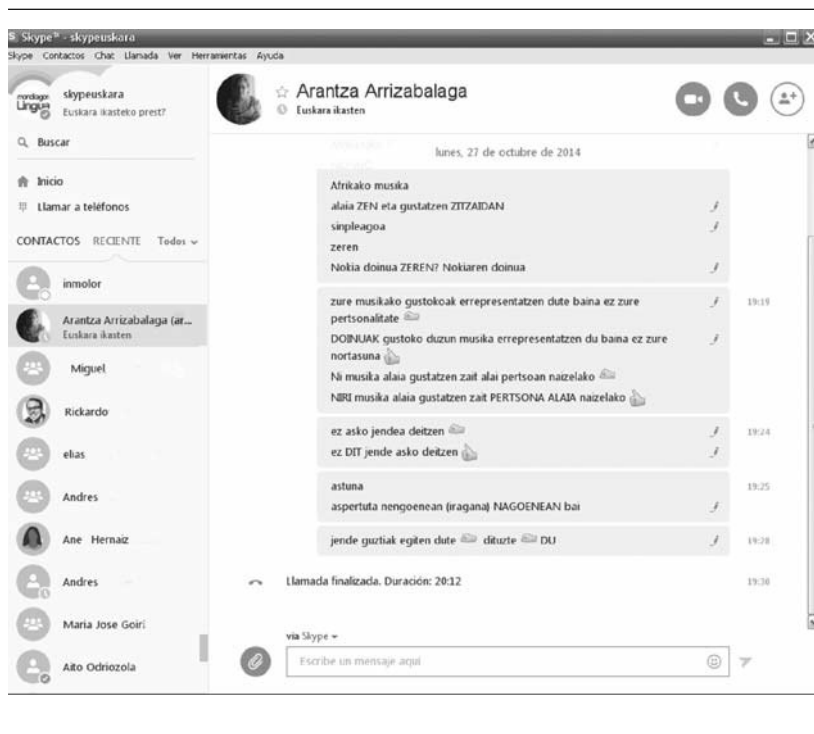
Ikasleak gu ez ikusteak, ezta ikaskideak ere, eskola presentzialek ez duten

intimitate-puntua eman eta gutxiago lotsatzea ekar dezake. Gainera, oso erabilgarria izan daiteke lanean telefonoz hitz egin behar duten pertsonentzat gure ama hizkuntza ez den hizkuntza batean telefonoz hitz egitea zein zaila den kontuan hartzen badugu.

Nabaria da benetako komunikazioa ez dela honela gertatzen, elkarriketa bat dugunean, esandakoari hizlariaren keinuak gehitzen dizkiogulako, esan nahi duena ondo uler dezan; baina bikaina da ariketa. Ez soilik telefonoz hitz egin behar duen langile batentzat, edozein ikaslek ere asko ikasiko du Skype-saio batean, denbora laburrean ahalegin handia egitea eskatzen duelako, ez baitago isilik geratzeko aukerarik, irakaslearekin bakarrik ala gehiezez bikoteka zaudenean.

Lehenengo saioetan, ikasleak oso urduri egoten dira, teknologia-arazoren bat izango den beldurrez, baina, saioak aurrera joan ahala, ikaslea trebatu egiten da, eta arazo horren beldur izateari uzten dio.

2. irudia:

Birpasatu egin ditzake zuzenketak, mementuan bidaltzen zaizkio, eta klasean egindako guztia gordeta eta bere esku dauka, apunterik hartu gabe eta fotokopiarik banatu gabe! Egiteko bakarra du: txatean dagoena hautatu, kopiatu, itsatsi eta moldatu. Naturari mesede egitearekin batera, eskola birpasatu eta irakasleak idatzitakoa moldatuz, zuzendu ahal izango ditu hitz egin bitartean egin dituen akatsak.

4. Arazoei aurre egin

Egia esan, irakasleek teknologiar dioten beldurra ez da ikasleek diotena baino makalagoa, baina erabiliz ikasten da honako hau ere, eta, nahiz eta lehenengo hilabetean urduri baino urduriago egon, bigarrenetik aurrera lasaiago egingo ditugu saioak, behin arazorik ohikoenak zeintzuk diren ikasi ondoren.

Eta zeintzuk dira arazorik ohikoenak? Arazo teknikoak, jakina. Ez da erraza arazo horien zerrenda zehatza egitea, programaren arabera aldatzen baitira gorabeherak, baina gehienetan ez dira konpontzeko zailak. Bideokonferentzietan, gehienbat, irudiarekin eta audioarekin zerikusia duten arazoei erreparatu behar diegu. Skypen audio-arazoak dira desatseginenak, mikrofona ez dagoelako behar den moduan instalatuta, konektatuta ala itzailita dagoelako, edota kaskoen larakoa mikrofonoaren zulo txoan sartu dugulako, eta alderantziz.

5. Etorkizun hurbilean

Ikasleei asko kostatzen zaie lehenengo aldian honelako baliabideak erabiltzea, eta, haiek konbentzitzeko ahalegin handia egin behar badugu ere, behin probatuta, gehienek gustura egiten dute; are gehiago, hain eroso denez, berehala ohitzen dira astean behin egitera.

MondragonLinguan, 2008ko urrian eman genituen honelako lehen saioak, urte hartako azaroan eskainitako saioen % 30a eman genuen era honetan, eta astean 9 ikasle izan genituen batez beste; 2014ko azaroan, ordea, eskainitako saioen % 84a eman dugu bide honetatik, eta astean 28 ikasle izan ditugu batez beste. Ikasleen adinari dagokionez, oso tarte handia dugu: nerabeetatik erretiratuera. Badago nabarmentzeko puntu bat. Izan ere, ikasle gazteenei gutxiago kostatzen zaie lehenengo saio hori probatzea, eta gehiago, berriz, astero saio bat egitea. Adinekoek, ordea, lehenengo saioan izaten dituzte lanik handienak, baina, behin ikasita, orokorrean samurrago aritzen dira astero-astero lanean.

Irakasleok, batzuetan, gure eskolak emateko modua aldatzearen beldur garen arren, ez da hain ezberdina; azken finean, modua besterik ez da, dagoeneko badakigulako jakin behar duguna. Gure ikasleen ikasprozesuan osagarriak dira bideokonferentziak edo Skype-saioak, aurrez aurreko eskolak bezain baliagarriak baitira helburua lortzeko. Hori gutxi balitz, berria dena, hasieran, dibertigarriagoa izaten da, hanka sartzearen beldur ez bagara, behintzat.

Bibliografía

- Chan, M. E. (2004). Entornos de aprendizaje digitales. *Revista Digital Universitaria*, 5, 2-26. Hemendik berreskuratua: <http://www.revista.unam.mx/vol.5/num10/art68/int68.htm>
- Martínez Sánchez, F. eta Prendes, M. P. (2008). Estrategias y espacios virtuales de colaboración para la enseñanza superior. *Revista Internacional de Ciencias Sociales y Humanidades, SOCIOTAM*, XVIII(2), 59-90. Hemendik berreskuratua: <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=65411193004>
- Santamaría, F. (2011, abuztuaren 20a). El rol del traductor: traducción. [Blog-sarrera]. Hemendik berreskuratua: <http://fernandosantamaria.com/blog/2011/08/el-rol-del-educador-traduccion/>